

Een dagje in het park

Ze zijn er weer, de zomerfestivals. In alle soorten en maten. Voor zover ze 'corona' hebben overleefd, want er gingen ook festivals ten onder. Wat is er veranderd in de voorbije twee jaar, aan kosten, aan organisatie? Wat zijn de risico's, wat zijn de vooruitzichten en hoe loopt de kaartverkoop? Muziekwereld polste drie organisatoren.

tekst: Jimmy Tigges fotografie: Minke Faber

René Steijger, Westerpop, Delft

'Er is zeker wat veranderd', beaamt René Steijger van het tweejaarlijkse Westerpops-festival in Delft. 'Voor de editie van zomer 2021 hadden we in oktober 2020 een tijdspad uitgestippeld. Met de handrem erop, want de problemen bij onze podiumbouwers, licht- en geluidsbedrijven waren al duidelijk. Toen de situatie rondom de pandemie begin maart 2021 te weinig perspectief bood, zijn we gestopt, ook omdat financiële compensatie van de overheid onzeker was.'

In overleg met de gemeente verschoof de 29ste editie naar juli 2022. 'Normaliter starten we de voor-

bereiding een jaar van tevoren, maar vanwege alle onzekerheden schoof dat op. Toen rond kerst '21 omikron een lichte variant bleek, durfden we het aan om in januari 2022, met achterstand, te beginnen met reserveren, boeken en materialen regelen. We schrokken enorm van de exorbitant hoge prijsstijgingen van onze vaste leveranciers. Veel personeel was daar vertrokken. Mensen in vaste loondienst, maar ook veel zzp'ers gingen wat anders doen. Priklocaties bouwen, zelf prikken of een alternatieve camping beginnen. Nu de evenementensector aantrekt, keren veel mensen terug, maar zzp'ers vragen veel geld. De energiekosten worden ook doorberekend. De verhuurder van de festivaltoiletten was zelfs 45 procent duurder geworden, vergeleken bij 2019. We overwogen onze bierprijs

aan te passen, maar ook de brouwers hadden hun prijzen verhoogd, onder meer door een tarweprobleem met Oekraïne. Hoeveel kun je vragen voor één biertje op een gratis festival, zonder het publiek te schofferen? De productiekosten zijn twintig, dertig procent omhooggegaan. We werken met 240 vrijwilligers en zeven bestuursleden. Vanuit huis, we hebben geen overhead, maar ik maak mij zorgen of festivals met een begroting van 200.000 euro of meer nog gratis kunnen blijven.

Ook de beveiliging is duurder geworden. Vervelend, want als die niet op orde is kan de gemeente het festival cancelen, vergunning of niet. We hebben dicht aangezeten tegen afgelasting. Gelukkig lieten de vaste sponsors, ook de horecabedrijven, ons niet in de steek.'

Lekkere muziek, theater en lekker eten

Nieuwe inzichten

En dan was er nog de podiumverhuurder die tijdens de pandemie tot nieuwe inzichten kwam. ‘Tijdens het gedwongen thuiszitten had hij voor het eerst van zijn leven tijd gehad om een boek te lezen. Een openbaring. Hij besloot minder te gaan werken en de podia af te stoten. Een praktisch probleem, want dat podium was helemaal voor ons gemaakt. We konden het onder geen voorwaarde meer huren en moesten een andere bouwer zoeken.’

Het samenstellen van de line-up kende zijn beperkingen. ‘Vanuit een belangrijk muziekland als de VS komen nog weinig artiesten hierheen. En Engelse bands hebben moeite met de papieren rompslomp vanwege de Brexit en komen niet zo snel meer voor één optreden over. Dat betekent ook minder concurrentie voor Nederlandse acts, die uitgestelde concerten inhalen en dus niet beschikbaar zijn.’

Ondanks het risico op rode cijfers moet Westerpopsowieso doorgaan, vindt hij. ‘Ook vanwege de zorgwekkende oorlog in Oekraïne. Een bijdrage leveren aan het positieve gevoel is net zo belangrijk geworden als het aanbieden van muziek. Dan misschien maar bezuinigen op het straattheatergedeelte. De festivalhonger blijkt ook uit de hoge opkomst op de vrijwilligersbijeenkomst. We zagen wel dat de Paradiso’s en 013’s nog niet hun gebruikelijke aantallen bezoekers halen. Financieel is het een spannende uitdaging voor ons. Gelukkig is er nu via de ATE-regeling vanuit de overheid een financiële ondersteuning voor gratis evenementen, mocht corona weer toeslaan. Dat geeft wat rust.’

Gea van Dijk, Strawberry Fields Festival, Dedemsvaart

‘Kleinschalige culturele en kunstzinnige pareltjes, die als een lawine aan confetti neerdalen in onze regio’, aldus prijst het Strawberry Fields Festival in Dedemsvaart zichzelf aan. ‘Een dag met swingende concerten, spannend straattheater, culinaire hotspots, kinderactiviteiten en – niet te vergeten – pure gezelligheid.’ Dat klinkt aantrekkelijk.

‘We rekenen op vijfduizend mensen’, zegt organisator Gea van Dijk, verheugd dat het nog jonge festival na twee jaar afwezigheid weer op de agenda staat. ‘We proberen de regio een podium te geven. We hebben een goeie line-up kunnen regelen, ook voor het theaterprogramma.’

Het eendaagse festival vindt plaats in het gemeentepark. ‘Een prachtige locatie, vlak achter de grootste gitarenwinkel van Europa. Het festival is in 2018 opgezet door een aantal enthousiastelingen. We hebben een vrij groot lokaal netwerk, ook aan vrijwilligers. De mooie aankleding en de sfeer maken het bijzonder. Dat proef je al aan de festivalnaam, naar een bekend Beatlesnummer, met de tekstregel ‘Nothing to get hung about’: niks om je druk over te maken. Een dagje in het park met lekkere muziek, theater en – ook belangrijk – lekker eten. Dit jaar hebben we een culinaire route op ons festival ontwikkeld en op ‘de foute camping’, draaien drie dj’s. Marcel van Roosmalen en Eva Hoeke verzorgen een literair podium, ‘De aardbei vandaag’.

Een soort mix van DWDD en het Top 2000-café. Muziek afgewisseld met gesprekken.’

Vrachtwagens

Hoe het is om het na twee jaar weer op te pakken? ‘We hebben bewezen dat we een serieus festival zijn. De sponsoring gaat makkelijk, we hadden al snel twee grote sponsors binnen. Er rijden twee vrachtwagens door het land met ons festivallogo achterop de trailer. Van de gemeente ontvingen we, naast alle andere steun, een mooie financiële bijdrage, maar regionale en landelijke subsidies zijn een uitdaging voor een kleinschalig en jong festival. Je moet eerst groot worden om daarvoor in aanmerking te komen. Lastig, want het is moeilijk uit te leggen hoe bijzonder we zijn.’

Bij het strikken van artiesten moesten we vanwege het beperkte budget keuzes maken. De gages zijn ook omhooggegaan. Veel van hun technici hadden een andere baan gevonden, maar we hebben ons programma rondgekregen. Het kostte ook moeite om goede toiletvoorzieningen te regelen, het gaat niet meer zo makkelijk als drie jaar geleden. Een mogelijk nieuwe coronagolf in de nazomer is een risico ja, maar we gaan ervan uit dat het in augustus kan doorgaan.’

Voor de toekomst streeft de organisatie naar gematigde groei. ‘Als je klein bent heb je weinig inkomsten. We willen kleinschalig blijven, maar groot genoeg om mee te blijven doen. Uiteindelijk willen we doorgroeien naar achtduizend mensen. En later misschien naar een tweedaags festival. Eerst maar eens zorgen dat we aan de verwachtingen kunnen voldoen. Het is een flinke klus, maar we hebben er zin in.’

De mooie aankleding en de sfeer maken het bijzonder.

Marie-Luce Bree, Grachtenfestival, Amsterdam

Een podium bieden aan jong talent en nieuw publiek interesseren, dat zijn de twee belangrijkste missies van het Grachtenfestival. 'De drempel verlagen die klassieke muziek, jazz en niet-westerse muziek opwerpen voor veel mensen', verduidelijkt algemeen directeur Marie-Luce Bree die tweede missie. 'Muziek is een uitstekend middel om mensen samen te brengen, dat is onze maatschappelijke rol.'

Het tiendaagse festival vindt jaarlijks plaats in augustus op ruim honderd locaties. Buiten en binnen, gratis en tegen betaling. Louter concerten van een uur, zonder pauze.

'Tussen september en maart werken de fondsenwerpers. In maart moet de begroting van de grond komen aan de hand van binnengekomen sponsorgelden. Daarna bepalen de marketeers de campagne. In mei, juni moet alles samenkomen.'

Ook in beide pandemiejaren ging het evenement door. 'De basis van het Grachtenfestival is stevig genoeg om tegenslagen als corona te kunnen weerstaan. Flexibiliteit is ons DNA. In maart 2020, bij de eerste lockdown, konden we aanpassingen doen, maar wel minder kaarten verkopen. Sponsors vielen weg. Ze vonden het ongepast om iets te sponsoren, terwijl ze mensen moesten ontslaan. Daardoor gingen we financieel achteruit. Alles wat we in de openbare

ruimte wilden plannen kon niet doorgaan. Geen vergunning en te hoge kosten. Bij de anderhalve meterregel pasten geen grote orkesten en was er plaats voor minder publiek.'

Ook de mooie, intieme plekjes vielen af. 'Spelen voor zeven bezoekers in plaats van dertig was niet te doen. We hebben het festival anders opgezet: concerten gestreamd en ad hoc concerten georganiseerd. In het pre-coronajaar 2019 hadden we 270 concerten op honderd locaties, in 2020 140 concerten op zestig locaties. Dat blijft best veel. In 2021 konden we meer musici laten spelen, maar er waren ook extra vrijwilligers nodig voor klusjes als stoelen schoonmaken tussendoor.'

Spannende plekken

In dat tweede coronajaar focuste de organisatie vooral op wat wél kon. 'Concerten in binnentuinen van hofjes, bejaardentehuizen en seniorencomplexen. Die konden de mensen vanaf hun balkonnetjes volgen. Het is normaliter ook de lol om op spannende plekken te spelen. Op locaties als sportkantines, kantoorgebouwen, naast zalen als het Concertgebouw en het BIM-huis. Die gratis concerten trekken een ander publiek, vaak ook toevallige passanten. En doorgewinterde cultuurminnaars vinden het leuk om zo ook eens in Zuidoost te komen. Het is een ontdekkingsstocht voor musici én publiek.'

Over de kaartverkoop voor de 25ste editie, in 2022, durft Bree geen voorspellingen te doen. 'Vind ik moeilijk. Elders schijnt het lang-

zaam te gaan, mensen zijn afwachtend. In de coronajaren hebben we bewust zonder QR-code gewerkt, maar met anderhalve meter afstand. Als je slechts een kwart van de stoelen gebruikt zijn concerten sneller uitverkocht, maar is er minder te verkopen. Nu is het heel wisselend. Ik hoop op een gevoel van urgentie, het festival is maar één keer per jaar. We verwachten geen beperkingen meer. Er zijn 200 concerten, met 600 muzikanten. Ook voor de niet-gratis concerten doen we uitgebreid promotie.'

Personeel vinden was geen sinecure. 'Een hoop partijen, technische bedrijven, cateraars, overleefden corona niet. Veel technici gingen naar zonnepaneelbedrijven, producenten naar de GGD's. Het voordeel bij ons is dat medewerkers en vrijwilligers ook slechts één dag in de week kunnen werken. Meer vrijwilligers draaien nu gemiddeld minder diensten. De artiestengages gingen ook omhoog. Instituties als Norma en Sena bepalen de minimum gage, waar wij helemaal achter staan. Tegelijkertijd is de sponsoring nog niet terug op het oude niveau. Na 2020 hebben we de cultuurfondsen wel duidelijk gemaakt dat we het geld echt besteden aan activiteiten. Het geld dat wij werven komt bij de makers en de zzp'ers terecht. Wij hebben vijf fte's, verdeeld over meerdere mensen, maar we hebben geen festivalterrein of eigen plek. Zo kunnen we alle entreprijzen onder de twintig euro houden.'

We hebben het festival anders opgezet: concerten gestreamd en ad hoc concerten georganiseerd

